

Avusturya'daki Türkçe Ana Dili Dersine Yönelik Ebeveyn Görüşleri: Viyana Örneği*

*Mahir KALFA***
*Derya ACAR****

Öz

Çalışmanın amacı, Avusturya'da bulunan iki dilli Türk çocuklarının ebeveynlerinin "Türkçe Ana Dili" dersine yönelik görüşlerini incelemektir. Nitel olarak yürütülen bu çalışma, Viyana'da söz konusu dersi alan 20 öğrencinin ebeveynleriyle yarı yapılandırılmış görüşmeler ile yürütülmüştür. Ebeveynlerden ses kaydı alınmış ve bu kayıtlar metinlere dönüştürülmüştür. Bulgularda çocukların Türkçeye yönelik sorunları belirlenip, standart Türkçeyi kullanamama, yarı Almanca yarı Türkçe sözcükler kullanma, Türkçe kelime hazinesi eksikliği ve yanlış kullanım gibi sorunlar belirlenmiştir. Ebeveynler, Türkçe Ana Dili dersini gerekli bulup, çocuklarının bu dersi almasını istemektedir. Ebeveynler, çocuklarının Türkçelerini ilerletmesi, Türkçeyi daha iyi kullanması ve Türk kültürünü öğrenmesini istemektedirler. Çalışmada, çocukların kendilerini daha iyi bir şekilde ifade etme, aile ile iletişime geçme, Almanca öğrenme ve özgüven kazanma gibi gelişimleri tespit edilmiştir. Ebeveynler, derse ayrılan saatin yetersiz olduğunu düşünmekte ve öğretmenlerin dersi çocuklarına sevdirmesini, güzel Türkçe kullanmalarının sağlanmasını ve okul yönetimi ile iletişime geçmeyi talep etmektedirler. Ebeveynler, Türk dilini ve kültürünü öğrenmeleri için Türkiye'ye tatile gitme, Türkçe kitap okuma gibi aktivitelerle çocuklarını desteklediklerini söylemişlerdir. Çalışmanın sonunda, bazı önerilerde de bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Avusturya'da Türkçe öğretimi, Türkçe ana dili dersi, iki dillilere Türkçe öğretimi, Avusturya

Parent Opinions on The Turkish Mother Tongue Lesson in Austria: The Case of Vienna Abstract

The study aims to examine the views of parents of bilingual Turkish children in Austria on the "Turkish Mother Tongue" course. As a qualitative study, semi-structured interviews were conducted with the parents of 20 students who attended the course in Vienna. The audio recordings taken from the parents were transcribed. The findings determined the children's problems with Turkish, and observed problems such as not speaking standard Turkish, using half Turkish and half German words, lack of Turkish vocabulary and incorrect usage. Parents find the Turkish Mother Tongue course necessary and support their children to take the course. Parents want their children to improve their Turkish, speak better Turkish and learn Turkish culture. In the study, children's developments such as expressing themselves better, communicating with their families, learning German and gaining self-confidence were observed. Parents think that the course hours are insufficient and want teachers to make the children enjoy the course, speak good Turkish and communicate with the school administration. Parents stated that they support their children

* Bu çalışma, Derya Acar'ın hazırladığı "Avusturya'daki Türkçe Ana Dili Dersine Yönelik Veli Görüşleri: Viyana Örneği" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

**Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü, Ankara, mkalfa@hacettepe.edu.tr, ORCID: orcid.org/ 0000-0002-5986-1206.

***Öğretmen, Volksschule Herderplatz, Viyana, derya_acar15@hotmail.com, ORCID: orcid.org/ 0009-0001-7552-1519.

to learn Turkish and Turkish culture with activities such as vacationing in Türkiye and reading Turkish books. Some suggestions were made based on the findings of the research.

Keywords: Teaching Turkish in Austria, Turkish mother tongue lesson, Teaching Turkish to bilinguals, Austria

Giriş

Ana dili, çocuğun içinde yetiştiği ve mensubu olduğu toplumun dilidir. Aynı zamanda, bireyin düşüncelerini ve duygularını en iyi biçimde aktarabildiği temel dildir. Belirtmek de gerekir ki ana dili için, öğrenme kavramından ziyade edinim veya kazanım kavramını kullanmak daha doğru olacaktır. Çocuğun ailesi ile yakın çevresinde başlayıp gelişen bu edinim, okullarda bir sistem üzerine inşa edilir. Bu sayede bireylere ana dillerinde anlama ve anlatma becerisi kazandırılır (Özbay, 2006, s. 3).

Bu edinim, anne karnından başlayarak ömür boyunca devam eder ve insan, ömrü boyunca edindiği ana diliyle duyguları ile düşüncelerini paylaşıp hayal kurar. Yağmur'a (2007) göre okul, eğitim ve toplumda yer edinebilmek için ana dilinin iyi anlaşılması ve doğru kullanılması gerekmektedir (Pembe Şahiner 2012, s. 233- 249). Ana dilini kullanamayan veya ana dilinde okuyup yazamayan çocuklar kendilerine yabancılaşırlar (Noack ve Weth, 2012, s. 15-33).

Pek çok Türk, II. Dünya Savaşı'ndan sonra iş için Avrupa'ya göç etmiştir. Göç edilen ülkelerin başında Avusturya gelmektedir. Türk işçilerinin çocuklarına yönelik verilen Türkçe Ana Dili dersleri hem onların ana dillerini geliştirmeleri hem de Türkiye ile olan bağlarını sıkı tutmaları bakımından önem taşımaktadır. Bu dersin sürekliliği ile verimliliğini artırmak ve içeriğini zenginleştirmek için, bu derse yönelik bilimsel araştırmaları gerekli kılmaktadır. Bu araştırmaların önemli parçalarından biri de velilerdir. Bu yüzden, Avusturya'nın en önemli şehri olan Viyana'da Türkçe Ana Dili dersini alan Türk öğrencilerin ebeveynlerinin görüşlerine yer verilmeden oluşturulacak araştırmalar ve çalışmalar, önemli ölçüde eksik kalacaktır.

Türklerin en çok göç ettiği ülkelerden biri olan Avusturya'da yaklaşık olarak 279.000 Türk göçmen bulunmaktadır. Ayrıca Türkiye ve Avusturya arasında yapılan anlaşmalar neticesinde, 60'lı yıllardan 70'li yıllara kadar çok sayıda Türk işçi, Avusturya'ya göç etmiştir. Giden Türk işçilerin yanında ailelerini de götürmeleriyle ana dili Türkçe olan insan sayısı, Avusturya'da gittikçe artmıştır. Bu araştırmanın amacı da özellikle eğitim sistemi ve işgücü açısından önemli role sahip olan, Avusturya'daki Türkçe – Almanca iki dilli çocukları olan velilerin, Türkçenin ana dili olarak öğretilmesine yönelik görüşlerini ele almaktadır (Potkanski, 2010, s. 3).

Avusturya devleti, ülkelerinde bulunan göçmenlerin yurtlarına dönmelerini kolaylaştırmak amacıyla 70'li yıllarda, ana dili desteğine yönelik bazı çalışmalarda bulunmuştur. Avusturya devletinin denediği bu yolun, göçmenlerin geri dönüşü ile ilgili ulaşılmak istenen hedefe götürmeyeceği anlaşıncı, iki dilliliğin teşvikine odaklanılmıştır. Fakat bu durum, Avusturya'daki Türk çocuklarının, diğer milletlere mensup göçmen çocuklarının gerisinde kalmasına yol açmıştır. Dolayısıyla ortaöğretim ve yükseköğretimde, Türk çocuklarının gerektiği şekilde temsiliyetinin önüne geçilmiştir.

Six-Hohenbalken (2001), Avusturya'daki Türk göçmenlerin genellikle geri dönmemelerinin nedenlerinden birinin çocukların okul eğitimi olduğunu belirtmektedir. Birinci neslin ebeveynleri, çocuklarının Avusturya'da okula giderek geleceklerinin daha iyi olacağını ummuşlardır. Dolayısıyla Avusturya'da eğitim süresi ile okulda kalma süresi arasında bir korelasyon vardır (Six-Hohenbalken, 2001, s. 48).

Avusturya'daki eğitim sistemi, daha fazla çeşitlilik ile daha fazla insanın iyi bir eğitim almasını sağlamaya yönelik, 50'li yıllar itibarıyla değişikliğe uğramıştır. Örnek olarak toplumsal cinsiyet rollerinde değişen tablo gibi, çok dillilik hususunda da tablo değişikliğe uğramıştır. "Benzer şekilde, bir toplumdaki dilsel ve kültürel çeşitliliğe ilişkin öz algı da sürekli değişmektedir. Olumlu bir değerlendirmeye bu durum, 21. yüzyılda Avusturya toplumunun yeni imajını oluşturabilir. Ancak bunun ön koşulu, özellikle eğitim kurumlarında bu konunun yetkin bir şekilde ele alınmasıdır." (Herzog-Punzenberger, 2017, s. 3) Fakat Avusturya'daki göçmenler, çok dilliliğin avantajlarına yönelik bu farkındalığa henüz varamamışlardır. Dahası, okullarda da çok dilliliğe yönelik hâlâ yanlış kanılar bulunmaktadır. Bu durum teorik olarak kabul edilmekle birlikte, "tek dilli habitus"a karşı henüz uygulanmamıştır (Gogolin & Neumann, 1997, s. 4-5).

Avrupa kıtasının zenginleşmesine önemli katkıda bulunan azınlıklar ile göçmenlerin ve onların dillerinin, ulaşılan bu zenginliğin önemli bir parçası olduklarının gerçek manada tanınması hâlâ beklemededir. Bu durum, milyonlarca Avrupalının, Avrupa dışı göçmen dillerini (Türkçe veya Arapça gibi) öğreniyor olması gerçeği ile ters düşmektedir. Bu dillere göçmen topluluklarda yüksek değer verilmesine rağmen örneğin, bölgesel azınlık dillerine kıyasla yasalar ve eğitim önlemleriyle çok daha az korunmaktadırlar (Yağmur, 2015, s. 5). İlaveten, okulların çok dilliliği desteklemesi gerektiği tartışma götürmeksizin kabul görürken, asimilasyon yaklaşımını, kültürel farklılıkların aşırı vurgulanmaması gerektiğini ve işgücü piyasasına ve eğitime entegrasyonun odak noktası olması gerektiğini savunanlar da bulunmaktadır (Fürstenau ve Gomolla, 2011, s. 13-14).

Çokdillilerden beklenenler de çok yüksektir. Her iki dil de ana dili gibi konuşulmalıdır (Sarter, 2013, s. 14). Fakat Türkçe ya da Boşnakça/Hırvatça/Sırpça gibi göçmen dilleri göz önüne alındığında bu durum, gerçeklerden uzaktır. Dillerden birinin öbüründen daha iyi öğrenilmesi tabii bir durumdur. Avusturya'daki okullarda, ana dili eğitimi hususunda bu tür beklentiler, hayal kırıklığına yol açmaktadır. Bu durum ayrıca, takdir eksikliğini de derinleştirmektedir. Dil edinimi mitleri ve göçmen dillerine karşı ayrımcılık birçok eşitsizliği sürdürmektedir (Knappik ve Thoma, 2015, s. 15-17).

Türkçenin ana dili öğretimi için gereken koşullar, Avusturya'da beklenen düzeyin altındadır. Ana dili ile ikinci dilin, eşit önemde değerlendirilmesi gerektiği düşüncesi yaygınlaşmıştır. Üstelik, doğru edinilmiş bir ana dilinin ikinci dil öğrenimini, entegrasyonu ve okul ile iş piyasasında, artık, başarıyı da desteklediği bilinmektedir.

"Ana dilinin gelişiminin ikinci dilin gelişimi için bir ön koşul olduğu" varsayılır (Fleck, 2011, s. 1). Ayrıca, iki kültürlülük ve iki veya daha fazla dil konuşabilme becerisinin yaygınlığı da artırılmalıdır. Bu yol ile genç nesillerin iyi potansiyellerini geliştirebilmelerine olanak sağlanabilir. Birçok veli (ve onlarla birlikte çocuklar) daha okula başlamadan ana dili önemini kavrayamamakla birlikte baskı altında da kalmaktadır. Çocuklarının başarısız olmasından tedirgin olan veliler, kendileri bu dile yeterince hâkim olmasalar ve bu dilde sosyalleşmemiş olsalar bile, çocuklarıyla yaşadıkları ev sahibi ülkenin dilini konuşmaktadırlar (Brizić, 2007; Krumm, 2009, s. 233-240).

Her ebeveynin Türkçe Ana Dili dersi öğretmeninden çeşitli ve birbirinden farklı beklentileri bulunmaktadır. Aynı zamanda bu durum, Avusturya'daki dil politikasını da yansıtmaktadır; dile yönelik bu politika, kategorizasyonlar yoluyla ebeveynlere ve onların beklentilerine, öz imajlarına ve dolayısıyla öğrencilere de aktarılmaktadır (Busch, 2013, s. 96-101).

İki dillilik ile çok dillilik, gelecekte işe yönelik bir avantaj olarak nitelendirilmektedir. Ancak bu durum, Türkçe ve Boşnakça/Hırvatça/Sırpça için pek de geçerli sayılmamaktadır. Ana dili öğretimi düşük süreklilikle karakterize edilir ve bilişsel, sosyal, duygusal ve sağlık gelişimi için sahip olabileceği önemle karşılaştırıldığında hâlâ çok az takdir görmektedir (Herzog-Punzenberger, 2017, s. 30). Dil öğrenmenin her zaman kolaylaştırıcı ve engelleyici faktörlere (Herzog-Punzenberger, 2017, s. 23) sosyo-ekonomik açıdan çerçeve koşullara bağlı olduğu da bilinmektedir.

Ailenin dil yetersizliği ile sosyo-ekonomik durumu gibi etmenler, çocukların bulundukları ülkenin okul dilini ya da ikinci dil olan Almancayı öğrenmelerinde pek çok zorluğa yol açmaktadır. Bunun nedenlerinden biri, Türkçeyi gerektiğince öğrenme olanağına sahip olmamalarıdır. Fakat yurt dışında yaşamlarına devam eden Türk göçmen çocuklarının yaşadığı dil sorunu, genel olarak yalnızca ev sahibi ülkenin toplumu tarafından dil öğrenme sorunu olarak nitelenmektedir. Ana dili öneminden neredeyse hiç bahsedilmeyip, ona gereken ilgi yeterince gösterilmemektedir. Öyle ki bazı durumlarda, ana dili ulusal dilin öğrenilmesini ve kullanılmasını engelleyen bir etmen olarak bile nitelenmektedir. Bu durum, bilimsel kanıtlara rağmen kullanımının engellenmesine yol açabilir (Steinbach, 2017, s. 75-87; Weber, 2011, s. 156-167).

Bu çalışma, Türk çocuklarının velilerinin Türkçe Ana Dili dersleri hakkındaki görüşlerini belirleyip, bu dersin daha işlevsel olarak öğretilmesine katkıda bulunan beklentileri vurgulama amacıyla hazırlanmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, Avusturya'daki iki dilli Türk çocuklarının velilerinin "Türkçe Ana Dili" dersine yönelik görüşlerini incelemeye ilişkin hazırlanmış nitel bir araştırmadır. Çalışmada cevabı aranan sorular çerçevesinde, araştırmacı tarafından ilgili kişilerden veri toplama biçiminde açıklanabilir. Aynı zamanda görüşme, bir soru veya bir araştırma konusu hakkında derin bilgilere ulaşmayı sağlar (Büyüköztürk vd., 2013, s. 150). Görüşme yöntemi, diğer insanları anlamak amacıyla kullanılan en kuvvetli yöntemlerden biridir. İnsanların gerçeklere ilişkin çeşitli algılarını, anlamlandırmalarını, tanımlamalarını ve gerçeği ifade etme şekillerini ortaya koymanın bir yoludur (Punch, 2005, s. 165-166). Görüşme yöntemi, insanlar arasında ortak amaç istikametinde kurdukları bir iletişim sonucunda meydana gelir. Yani görüşme yöntemi, konuşmanın ötesinde iletişimin ileri derecede uzmanlaşmış bir şeklidir diye tanımlanabilir (Anderson ve Arsenault, 1998, s. 202). Özetle görüşme yöntemi için, belirli bir hedefe varmak amacıyla pek çok türde sorular vasıtasıyla, görüşmecilerin akıllarından geçenleri ileri sürme süreci denilebilir. Buradan hareketle, Avusturya'daki iki dilli Türk çocuklarının velilerinin "Türkçe Ana Dili" dersine ilişkin görüşlerini ortaya koymak amacıyla ve görece daha geniş veri toplanabileceği varsayılarak araştırma nitel araştırma olarak planlanıp, iki dilli Türk çocuklarının ebeveynlerinden görüşme yoluyla veri toplanmıştır.

Araştırma grubu

Çalışmanın araştırma grubunu, 2022-2023 eğitim yılında, Viyana'daki "Türkçe Ana Dili" dersini alan, Almanca-Türkçe iki dilli 20 öğrencinin ebeveyni oluşturmaktadır. Patton'a (2015) göre nitel araştırmalar, amaçlı olarak seçilmiş küçük örneklerle detaylı şekilde gerçekleştirilir. Bu nedenle, yapılan araştırmada 20 kişilik bir ebeveyn grubundan ayrıntılı veriler toplanma yolu tercih edilmiştir. Aşağıda, görüşmeye katılmış ebeveynlerin yaşlarını, eğitim ve gelir düzeyini gösteren bir tabloya yer verilmiştir. Araştırma süresince, etik kurallara uymak kaydıyla katılımcıların adları gizlenmiş olup, çalışmaya katılmış velilerden V1, V2, V3, V4...V20 biçimindeki kodlarla bahsedilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amacına yönelik derinlemesine bilgi elde etmek amacıyla hangi görüşme yönteminin kullanılması gerektiğine karar vermek için literatür taraması yapılarak, yarı yapılandırılmış görüşme yönteminin yapılan bu araştırma için en doğru veri toplama yöntemi olduğuna karar kılınmıştır. Bu tarama sonucunda, araştırmanın amacına ilişkin açık uçlu 34 soru yazılarak bir havuz meydana getirilmiştir. Sorular, Yıldırım ve Şimşek (2011) tarafından ortaya konmuş görüşme formu hazırlama adımlarına uyularak hazırlanmıştır. Ardından, araştırma için hazırlanan sorular, uzman görüşüne sunulmuştur.

İşlem / Verilerin toplanması

Araştırmanın amacına yönelik verilerin toplanması için örneklem grubunda bulunan ebeveynlerle görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmeler, yüz yüze yapılarak, aşağıda "Veri Toplama Aracı" başlığı altında özellikleri belirtilmiş yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular, araştırmacılar tarafından görüşülen velilere sorulmuştur. Velilerden izin alınmak suretiyle, görüşmeler ses kaydına alınmıştır. Görüşmeler süresince araştırmacılar, sorularını, aşağıda belirtilen görüşme kurallarına dikkat ederek sormuştur:

- Görüşmeye katıyen soğuk başlanmamalı,
- Soruların muhatabına, soruların amacı hatırlatılmalı,
- Görüşme esnasında doğal davranılmalı,
- Görüşmeci, iştiklerinin farkına vardığını belli etmeli,
- Görüşmeci, dış görünüşüne dikkat etmeli,
- Görüşmeci, görüşmeyi rahat bir ortamda gerçekleştirmeli,
- Görüşmeci gerektiğinde kısa cevaplardan tatmin olmalı ve yeri geldiğinde en son soracağı sorular ile konuyu bütün açılardan ortaya koyma gayretinde olmalı,
- Görüşmeci; içten, saygılı ve minnettar olmalı,

- Görüşmeci, bilgi kaynaklarından her çeşit bilgiyi alabilme amacıyla velileri dikkatlice dinlemeli,
- Görüşmeci, görüşmenin genelinde sessiz kalarak katılımcıya kendi düşüncelerini daha çok açıklama olanağını sağlamalı,
- Görüşmeci, aynı zamanda, beklenmedik bilgilere açık olmalı,
- Görüşmeci, katılımcıya yönelik yönlendirici sorulardan uzak durmalı,
- Görüşmeci, bir konudan öbürüne çabuk geçmemeli, katılımcının sözünün bitmesini beklemeli,
- Görüşmeci, katılımcının konuşması esnasında onu durdurmamalıdır (Baş vd., 2008; Berg vd., 2004; Salkind ve Miller, 1991).

Görüşmelerden elde edilen ses kayıtlarının süreleriyle ilgili bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 1.

Velilerle Yapılan Görüşmelerin Süreleri

Veli kodu	Görüşme Süresi	Veli kodu	Görüşme Süresi
V1	24:16	V11	53:34
V2	36:20	V12	45:38
V3	32:21	V13	50:22
V4	30:43	V14	50:37
V5	28:56	V15	14:22
V6	34:55	V16	16:56
V7	29:42	V17	25:28
V8	23:53	V18	31:32
V9	43:13	V19	30:31
V10	25:27	V20	27:29

Verilerin Analizi

Bu çalışma nitel bir araştırmadır. Bundan dolayı çalışmada, nitel verilerin analiz yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi yönteminde, elde edilen verilerin açıklanmasına yönelik ilişkilere ve kavramlara ulaşmak hedeflenir. Özet hâline getirilen ve yorumu yapılan veriler, içerik analizi yönteminde derinlemesine ele alınır. Temalar ile kavramlar da bu derinlemesine ele alma sonucunda ortaya konur. Kavramlar araştırmacıyı temalara, temalar da olgulara götürür ve daha anlaşılır sonuçlara ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 227).

Nitel verilerin analizinin zorluğunun üstesinden gelmek amacıyla araştırmada Merriam (2013), Yıldırım ve Şimşek (2011), Marshall ve Rossman'ın (2006) ileri sürdükleri nitel veri analizi süreçleri incelenerek, ortak bir veri analiz süreci, görüşme verilerinin analizinde kullanılmıştır.

Araştırma sırasında alınan ses kayıtlarının yazıya geçirilmesinin ardından velilere V1, V2, V3, ... V20 biçiminde kodlar atanmıştır. Ardından, her bir araştırma sorusunda ebeveynlerin vermiş olduğu cevaplar alt alta sıralanmıştır. Bunlar, araştırmacılar tarafından tek tek okunarak, her bir araştırma sorusu için anlamlı kavramlara ulaşmaya çalışılmıştır. Bu anlamlı kavramlardan hareketle kodlar meydana getirilmiştir. Çalışmadaki analiz birimini cümleler oluşturmaktadır. Cümlelerin asıl şekline müdahale edilmeden araştırmaya dâhil edilmeye çalışılmıştır. Veriler tümevarımsal analize göre çözümlenmiştir. Elde edilen kodlar listelenmiştir.

Elde edilen kodlar gruplandırılarak kategoriler oluşturulmuştur. Kategoriler, aslında araştırma sorularına birer cevap niteliği taşımaktadır.

Bazı araştırma sorularında, kategorilerin altında alt kategoriler oluşturmak imkânı da doğmuştur. Bu durumlarda alt kategoriler de oluşturularak kodların daha işlevsel bağlantılar kurmaları sağlanmıştır.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Kurul adı= Hacettepe Üniversitesi Rektörlüğü Senatosu Etik Komisyonu

Karar tarihi= 13.02.2023

Belge sayı numarası= E-35853172-300.00002686022

Bulgular

Bu bölümde, “İki dilli Türk çocuklarının Avusturya’da, Türkçe ana diliyle ilgili yaşadığı sorunlar”, “Ebeveynlerin, çocuklarının aldığı Türkçe Ana Dili dersine yönelik görüşleri”, “Ebeveynlerin çocuklarına Türkçe Ana Dili dersini aldırıp aldırma durumları ile bu durumların nedenleri”, “Ebeveynlerin, çocuklarının aldığı Türkçe Ana Dili dersinden sonra çocukların elde ettiği kazanımlara yönelik görüşleri”, “Ebeveynlerin, çocuklarının aldığı Türkçe Ana Dili dersinin çocukların diğer derslerdeki başarısını etkileyip etkilememe durumu hakkında görüşleri”, “Ebeveynlerin, çocuklarının aldığı Türkçe Ana Dili dersini veren öğretmene yönelik beklentileri”, “Ebeveynlerin, çocuklarının aldığı Türkçe Ana Dili dersinin ders saatine yönelik görüşleri” ve “Ebeveynlerin, çocuklarının Türk dili ile kültürünü öğrenmesi için neler yaptığına yönelik görüşleri” irdelenmiştir. Çalışmada bu yönde elde edilen bulgular ayrı ayrı başlıklar altında verilmiştir.

Ebeveynlere Göre Çocuklarının Avusturya’da Türkçe Ana Diliyle İlgili Yaşadığı Sorunlara Yönelik Bulgular

Tablo 2.

Ebeveynlere Göre Çocuklarının Avusturya’da Türkçe Ana Diliyle İlgili Yaşadığı Sorunlar

Kodlar	Kategoriler	Katılımcılar	f
Kurulan cümlelerdeki sözcükleri yarı Almanca yarı Türkçe kullanma		V1, V8, V11, V17	4
Standart Türkçeyi kullanmama		V1, V6, V9, V11, V13	5
Konuşmalarında argo kullanma		V1, V6	2
Türkçe kelime hazinesi eksikliği		V3, V8, V11, V13	4
Türkçeyi yanlış kullanma		V4, V12, V13	3
Toplum içinde Türkçeyi kullanmaktan utanma	Sorun yaşıyor	V6	1
Bazı okullarda Almanca dışında başka bir dil kullanmanın yasak olması nedeniyle kendini ifade edememe		V12	1
Almancaya ağırlık verildiğinde Türkçenin gerilemesi		V19	1
İki dile de tam anlamıyla hâkim olamama		V13	1
Kelimeleri doğru bir şekilde telaffuz edememe		V3	1
Türkçe ana diliyle ilgili herhangi bir sorun yaşamama	Sorun yaşamıyor	V2, V5, V7, V10, V14, V15, V16, V18, V20	9

Tablo 2’de “Ebeveynlere göre çocuklarının Avusturya’da Türkçe ana diliyle ilgili yaşadığı sorunlar” incelenmiştir. Tabloda iki kategori altında on bir koda yer verilmiştir. “Sorun yaşıyor” kategorisinde “Kurulan cümlelerdeki sözcükleri yarı Almanca yarı Türkçe kullanma” (f=4), “Standart Türkçeyi kullanmama” (f=5), “Konuşmalarında argo kullanma” (f=2), “Türkçe kelime hazinesi eksikliği”

(f=4), “Türkçeyi yanlış kullanma” (f=3), “Toplum içinde Türkçeyi kullanmaktan utanma” (f=1), “Bazı okullarda Almanca dışında başka bir dil kullanmanın yasak olması nedeniyle kendini ifade edememe” (f=1), “Almancaya ağırlık verildiğinde Türkçenin gerilemesi” (f=1), “İki dile de tam anlamıyla hâkim olamama” (f=1), “Kelimeleri doğru bir şekilde telaffuz edememe” (f=1); “Sorun yaşamıyor” kategorisinde de “Türkçe ana diliyle ilgili herhangi bir sorun yaşamama” (f=9) kodları bulunmaktadır.

Ebeveynlerin, Çocuklarının Aldığı Türkçe Ana Dili Dersine Yönelik Görüşlere İlişkin Bulgular

Tablo 3.

Ebeveynlerin, Çocuklarının Aldığı Türkçe Ana Dili Dersine Yönelik Görüşleri

Kodlar	Kategoriler	Katılımcılar	f
Dersi gerekli görme	Olumlu	V1, V2, V3, V4, V5, V6, V8, V9, V10, V11, V12, V13, V14, V16	14
Okula ısınma konusunda Türk öğrencilere yardımcı olma	Düşünceler	V3, V4, V15, V16, V19	5
Ders içeriğini yetersiz görme	Olumsuz	V1, V8, V19	3
Türkçe Ana Dili dersinin okul sonrasına konması nedeniyle çocukların yorulması	Düşünceler	V7	1
Çocuğun diğer derslere olan ilgisini azaltmasına neden olma		V18	1

Tablo 3'te “Ebeveynlerin, çocuklarının aldığı Türkçe Ana Dili Dersine Yönelik Görüşleri” incelenmiştir. Tabloda iki kategori altında beş koda yer verilmiştir. “Olumlu düşünceler” kategorisinde “Dersi gerekli görme” (f=14), “Okula ısınma konusunda Türk öğrencilere yardımcı olma” (f=5); “Olumsuz düşünceler” kategorisinde ise “Ders içeriğini yetersiz görme” (f=3), “Türkçe Ana Dili dersinin okul sonrasına konması nedeniyle çocukların yorulması” (f=1) ve “Çocuğun diğer derslere olan ilgisini azaltmasına neden olma” (f=1) kodlarına yer verilmiştir.

Ebeveynlerin Çocuklarına Türkçe Ana Dili Dersini Aldırıp Aldırmama Durumları ile Bu Durumun Nedenlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.

Ebeveynlerin Çocuklarına Türkçe Ana Dili Dersini Aldırıp Aldırmama Durumları ile Bu Durumun Nedenleri

Kodlar	Kategoriler	Katılımcılar	f
Kendini Türkçe ile daha iyi şekilde ifade edebilmesi için		V2	1
Türkçesini ilerletmesi için		V3, V8, V13	3
Türklüğe sahip çıkması için	Türkçe Ana Dili	V6	1
Herhangi bir sebep sunulmaması	Dersini Aldıranlar	V1, V4, V5, V7, V9, V15, V16, V18, V19, V20	10
Dersi veren öğretmenin Türkçeyi iyi kullanmaması		V10	1
Dersi veren öğretmenin ilgisizliği	Türkçe Ana Dili	V17	1
Çocuğun Türkçeyi iyi biliyor olması	Dersini	V11, V12, V14	3
Derste kullanılan materyallerin yetersizliği	Aldırmayanlar	V17	1

Tablo 4'te “Ebeveynlerin çocuklarına Türkçe ana dili dersini aldırıp aldırmama durumları ile bu durumun nedenleri” incelenmiştir. Tabloda iki kategori altında sekiz koda yer verilmiştir. “Türkçe Ana Dili Dersini Aldıranlar” kategorisinde “Kendini Türkçe ile daha iyi şekilde ifade edebilmesi için” (f=1), “Türkçesini ilerletmesi için” (f=3), “Türklüğe sahip çıkması için” (f=1), “Herhangi bir sebep

sunulmaması" (f=10), "Türkçe Ana Dili Dersini Aldırmayanlar" kategorisinde de "Dersi veren öğretmenin Türkçeyi iyi kullanmaması" (f=1), "Dersi veren öğretmenin ilgisizliği" (f=1), "Çocuğun Türkçeyi iyi biliyor olması" (f=3) ve "Derste kullanılan materyallerin yetersizliği" (f=1) kodlarına yer verilmiştir.

Ebeveynlerin, Çocuklarının Türkçe Ana Dili Dersini Aldıktan Sonra Çocukların Elde Ettiği Kazanımlara Yönelik Görüşleri Hakkında Bulgular

Tablo 5.

Ebeveynlerin, Çocuklarının Türkçe Ana Dili Dersini Aldıktan Sonra Çocukların Elde Ettiği Kazanımlara Yönelik Görüşleri

Kodlar	Kategoriler	Katılımcılar	f
Almancayı daha kolay bir şekilde öğrenme		V1, V16	2
Kendini daha iyi bir şekilde ifade etme		V1, V13, V15, V18, V19	5
Özgüveni artırması		V1, V19	2
Aile bireyleri ve akrabalar ile daha iyi bir iletişim gerçekleştirme		V2, V6, V15, V19	4
Türkiye’de yabancılık çekmeme		V2, V13	2
Yeni Türkçe sözcükler öğrenme	Yeni kazanımlar elde etme	V3	1
Türk kültürünü tanıma		V4	1
Almancadan Türkçeye çeviri yapma		V5	1
Kendini değerli hissetme		V7	1
Standart Türkçeyi kullanma		V9	1
Deyim ve atasözlerini öğrenme		V13	1
Türkçedeki yazma becerisini ilerletme		V13, V20	2
Türkçe okuma-anlama becerisini ilerletme		V16	1
Herhangi bir kazanım elde etmeme	Yeni kazanımlar elde etmeme	V8	1

Tablo 5’te “Ebeveynlerin, çocuklarının Türkçe ana dili dersini aldıktan sonra çocukların elde ettiği kazanımlara yönelik görüşleri” incelenmiştir. V10, V11, V12, V14 ve V17 kodlu veliler, çocuklarına Türkçe Ana Dili dersini aldırmadığından verilere diğer on beş velinin cevaplarından hareketle ulaşılmıştır. Tabloda iki kategori altında on dört koda yer verilmiştir. “Yeni kazanımlar elde etme” kategorisinde “Almancayı daha kolay bir şekilde öğrenme” (f=2), “kendini daha iyi bir şekilde ifade etme” (f=5), “Özgüveni artırması” (f=2), “Aile bireyleri ve akrabalar ile daha iyi bir iletişim gerçekleştirme” (f=4), “Türkiye’de yabancılık çekmeme” (f=2), “Yeni Türkçe sözcükler öğrenme” (f=1), “Türk kültürünü tanıma” (f=1), “Almancadan Türkçeye çeviri yapma” (f=1), “Kendini değerli hissetme” (f=1), “Standart Türkçeyi kullanma” (f=1), “Deyim ve atasözü öğrenme” (f=1), “Türkçedeki yazma becerisini ilerletme” (f=2), “Türkçe okuma-anlama becerisini ilerletme” (f=1); “Yeni kazanımlar elde etmeme” kategorisinde de “Herhangi bir kazanım elde etmeme” (f=1) kodlarına yer verilmiştir.

Ebeveynlerin, Çocuklarının Aldığı Türkçe Ana Dili Dersinin Çocukların Diğer Derslerdeki Başarısını Etkileyip Etkilememe Durumu Hakkında Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 6.

Ebeveynlerin, Çocuklarının Aldığı Türkçe Ana Dili Dersinin Çocukların Diğer Derslerdeki Başarısını Etkileyip Etkilememe Durumu Hakkında Görüşleri

Kodlar	Kategoriler	Katılımcılar	f
Özgüven kazandığından dolayı diğer derslerde başarı gösterme	Etkileme	V1	1
Ana dilini geliştirdiğinden Almancada başarılı olma		V1, V2, V3, V4, V5, V6, V9, V13, V18, V19, V20	11
Diğer derslerdeki başarıyı etkilememe	Etkilememe	V8	1
Diğer derslerdeki başarıyı etkileyip etkilemediğini gözlemlememe	Gözlemlememe	V7, V5, V16	3

Tablo 6'da "Ebeveynlerin, çocuklarının aldığı Türkçe Ana Dili dersinin çocukların diğer derslerdeki başarısını etkileyip etkilememe durumu hakkında görüşleri" incelenmiştir. V10, V11, V12, V14 ve V17 kodlu veliler, çocuklarına Türkçe Ana Dili dersini aldırmadığından veriler diğer on beş velinin cevaplarından yola çıkılarak elde edilmiştir. Tabloda üç kategori altında dört koda yer verilmiştir. "Etkileme" kategorisinde "Özgüven kazandığından dolayı diğer derslerde başarı gösterme (f=1), "Ana dilini geliştirdiğinden Almancada başarılı olma" (f=11); "Etkilememe" kategorisinde "Diğer derslerdeki başarıyı etkilememe" (f=1); "Gözlemlememe" kategorisinde "Diğer derslerdeki başarıyı etkileyip etkilemediğini gözlemlememe" (f=1) kodlarına yer verilmiştir.

Ebeveynlerin, Çocuklarının Aldığı Türkçe Ana Dili Dersini Veren Öğretmene Yönelik Beklentilerine İlişkin Bulgular

Tablo 7.

Ebeveynlerin, Çocuklarının Aldığı Türkçe Ana Dili Dersini Veren Öğretmene Yönelik Beklentileri

Kodlar	Kategoriler	Katılımcılar	f
Derse ayrılan saatleri verimli kullanabilme		V1, V16	2
Dersi planlı bir şekilde işleme		V1	1
Türk kültürü eğitimi verme		V1, V8, V15	3
Türk dilini sevdirmeye		V3	1
Çocuğun dersi sevmesini sağlama	Ders işleme süreciyle ilgili beklentiler	V5, V6, V11	3
Çocuğa kitap okuma alışkanlığı kazandırma		V8	1
Çocuğa şiir okutma		V8	1
Dersi oyunlaştırabilme		V12	1
Disiplin sağlama		V17	1
Öğretim programının dışına çıkmama		V18	1
Donanımlı olma		V2	1
Türkçeyi güzel kullanma		V9, V15, V17	3
Almanca bilme	Öğretmen yeterliliğiyle ilgili beklentiler	V2, V10	2
Çocuğa göre olma		V2	1
İkna edici olma		V4	1
Yazı diline hâkim olma		V15	1
Çocuğa sahip çıkma	Diğer beklentiler	V7	1
Türk ebeveynler ile okul arasında köprü görevi görme		V13, V14, V17, V19, V20	5

Tablo 7’de “Ebeveynlerin, çocuklarının aldığı Türkçe Ana Dili dersini veren öğretmene yönelik beklentileri” incelenmiştir. Tabloda üç kategori altında on sekiz koda yer verilmiştir. “Ders işleme süreciyle ilgili beklentiler” kategorisinde “Derse ayrılan saatleri verimli kullanabilme” (f=2), “Dersi planlı bir şekilde işleme” (f=1), “Türk kültürü eğitimi verme” (f=3), “Türk dilini sevdirmeye” (f=1), “Çocuğun dersi sevmesini sağlama” (f=3), “Çocuğa kitap okuma alışkanlığı kazandırma” (f=1), “Çocuğa şiir okutma” (f=1), “Dersi oyunlaştırabilme” (f=1), “Disiplin sağlama” (f=1), “Öğretim programının dışına çıkmama” (f=1); “Öğretmen yeterliliğiyle ilgili beklentiler” kategorisinde “Donanımlı olma” (f=1), “Türkçeyi güzel kullanma” (f=3), “Almanca bilme” (f=2), “Çocuğa göre olma” (f=1), “İkna edici olma” (f=1), “Yazı diline hâkim olma” (f=1); “Diğer beklentiler” kategorisinde de “Çocuğa sahip çıkma” (f=1) ve “Türk ebeveynler ile okul arasında köprü görevi görme” (f=5) kodlarına yer verilmiştir.

Ebeveynlerin, Çocuklarının Aldığı Türkçe Ana Dili Dersinin Ders Saatine Yönelik Görüşleri Hakkında Bulgular

Tablo 8.

Ebeveynlerin, Çocuklarının Aldığı Türkçe Ana Dili Dersinin Ders Saatine Yönelik Görüşleri

Kodlar	Kategoriler	Katılımcılar	f
Mevcut ders saatinin yeterli görülmesi	Mevcut ders saatini	V9	1
Öğrencinin durumu da göz önüne alınarak ders saatinde artırıma gidilmesi	yeterli bulan görüşler	V18	1
Mevcut ders saatinin yetersiz görülmesi	Mevcut ders saatini yetersiz bulan görüşler	V1, V2, V3, V4, V5, V6, V7, V8, V10, V11, V12, V13, V14, V15, V16, V17, V19, V20	18

Tablo 8’de “Ebeveynlerin, çocuklarının aldığı Türkçe Ana Dili dersinin ders saatine yönelik görüşleri” incelenmiştir. Tabloda iki kategori altında üç koda yer verilmiştir. “Mevcut ders saatini yeterli bulan görüşler” kategorisinde “Mevcut ders saatinin yeterli görülmesi” (f=1) ve “Öğrencinin durumu da göz önüne alınarak ders saatinde artırıma gidilmesi” (f=1); “Mevcut ders saatini yetersiz bulan görüşler” kategorisinde ise “Mevcut ders saatinin yetersiz görülmesi” (f=18) koduna yer verilmiştir.

Ebeveynlerin, Çocuklarının Türk Dili ile Kültürünü Öğrenmesi İçin Neler Yaptığına Yönelik Görüşleri Hakkında Bulgular

Tablo 9.

Ebeveynlerin, çocuklarının Türk dili ile kültürünü öğrenmesi için neler yaptığına yönelik görüşleri

Kodlar	Kategoriler	Katılımcılar	f
Okulda Türkçe Ana Dili dersi aldırma	Türkçe dersi	V1, V5, V10, V12, V19, V20	6
Sivil toplum kuruluşlarında Türkçe dersi aldırma	aldırma	V1, V10, V14	3
Çocuklarını Türkiye’ye götürme	Kültür seyahati	V1, V5, V6, V7, V18, V20	6
Çocuklarına Türkiye’de farklı şehirleri gezdirmeye	yapma	V6, V10, V12, V15, V16	5
Çocuklarına dinî ve millî bayramları öğretme		V4, V8, V9, V10, V16	5
Ailede kültür eğitimi verme	Kültür eğitimi	V5, V11, V16	3
Türk aileleri ve akrabaları ziyaret etme	verme	V17, V19	2
Çocuklarına Türk tarihini öğretme		V8	1

Çocuklarını Türkçe konuşmaya güdüleme		V1, V2, V13	3
Çocuklarına Türkçe kitaplar okutma		V1, V5, V9, V10, V12, V13, V14, V15, V19, V20	10
Çocuklarına Türkçe tiyatrolar izletme	Türkçe dil becerilerini geliştiren aktiviteler yaptıрма	V3, V5, V12, V13, V14, V15, V18	7
Çocuklarına Türk müzikleri dinletme		V3, V14	2
Çocuklarına Türk filmleri izletme		V5, V13, V18, V20	4
Çocuklarına dijital oyunları Türkçe oynatma		V6	1
Çocuklarına Türk çizgi filmleri izletme		V17	1
Çocuklarıyla Türkçe iletişim kurma		V12, V13, V14, V17	4

Tablo 9'da "Ebeveynlerin, çocuklarının Türk dili ile kültürünü öğrenmesi için neler yaptığına yönelik görüşleri" incelenmiştir. Tabloda dört kategori altında on altı koda yer verilmiştir. "Türkçe dersi aldırma" kategorisinde "Okulda Türkçe Ana Dili dersi aldırma" (f=6), "Sivil toplum kuruluşlarında Türkçe dersi aldırma" (f=3); "Kültür seyahati yapma" kategorisinde "Çocuklarını Türkiye'ye götürme" (f=6), "Çocuklarına Türkiye'de farklı şehirleri gezdirmeye" (f=5); "Kültür eğitimi verme" kategorisinde "Çocuklarına dinî ve millî bayramları öğretme" (f=5), "Ailede kültür eğitimi verme" (f=3), "Türk aileleri ve akrabaları ziyaret etme" (f=2), "Çocuklarına Türk tarihini öğretme" (f=1); "Türkçe dil becerilerini geliştiren aktiviteler yaptıрма" kategorisinde "Çocuklarını Türkçe konuşmaya güdüleme" (f=3), "Çocuklarına Türkçe kitaplar okutma" (f=10), "Çocuklarına Türkçe tiyatrolar izletme" (f=7), "Çocuklarına Türk müzikleri dinletme" (f=2), "Çocuklarına Türk filmleri izletme" (f=4), "Çocuklarına dijital oyunları Türkçe oynatma" (f=1), "Çocuklarına Türk çizgi filmleri izletme" (f=1), "Çocuklarıyla Türkçe iletişim kurma" (f=4) kodlarına yer verilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Çalışmada elde edilen sonuçlar, literatürdeki benzer çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırılıp birtakım önerilerde bulunulmuştur. Tartışma ve sonuç, Avusturya'daki Türk çocuklarının Türkçe Ana Dili dersine ilişkin yaşadıkları problemler dikkate alınarak yapılandırılmıştır. Avusturya'da yaşayan Türk ebeveynlere, Avusturya'da Türkçe Ana Dili dersini veren öğretmenlere, Avusturya'da bulunan Türk derneklerine, Avusturya'daki Türk araştırmacılara ve Avusturya devletine çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmada ilk olarak, Avusturya'daki iki dilli Türk çocuklarının Avusturya'da Türkçe ana diliyle ilgili yaşadıkları sorunlar ele alınmış ve ebeveynleri açısından bu sorunların neler olduğu ortaya konmuştur. Ebeveynlerine göre çocukların Avusturya'da Türkçeye ilişkin en çok yaşadığı sorunlar; standart Türkçeyi kullanmamaları, kurdukları cümlelerdeki sözcükleri yarı Almanca yarı Türkçe kullanmaları, Türkçe kelime hazinelerindeki eksiklikleri ve Türkçeyi yanlış kullanmalarındır. Bunun yanında ebeveynler, çocuklarının konuşmalarında argo kullanma, toplum içinde Türkçeyi kullanmaktan utanma, bazı okullarda Almanca dışında başka bir dil kullanmanın yasak olması nedeniyle kendini ifade edememe, Almancaya ağırlık verildiğinde Türkçenin gerilemesi, iki dile de tam anlamıyla hâkim olamama, kelimeleri doğru bir şekilde telaffuz edememe gibi sorunlarla da karşılaştığını belirtmiştir. Ebeveynlerin çoğu, Avusturya'da Türkçeye ilişkin çocuklarının sorun yaşadığını söylemiş olsalar da görüşmenin gerçekleştirildiği ebeveynlerin neredeyse yarısı bu konuya ilişkin çocuklarının bir sorun yaşamadığını da belirtmiştir. Kepenek ve Arıcı (2022)'nin yapmış olduğu Avusturya'da Türkçe öğretimi üzerine beklentiler ve sorunlara yönelik çalışmalarında, Avusturya'da yapılan Türkçe öğretiminin hangi seviyede olduğuna odaklanmışlardır. Yapılan araştırmanın grubunu çocuklarına Türkçe Ana Dili dersini aldırın anneler ve burada bu dersi veren öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmada anneler ile öğretmenlerin görüşleri alınıp, iki dillilik ve Anadili Türkçe derslerinin geliştirilmesi için bazı önerilerde bulunulmuştur. Üstelik Avusturya'da bulunan Türk öğrencilerin standart Türkçeyi kullanmada sorunlar yaşadıkları, Türkçe ile Almancayı karıştırarak kullandıkları, kelime hazinesi ile ilgili sorunlar yaşadıkları sonucuna ulaşırlarken; Aldemir (2022)'in yaptığı araştırmada ise, yine Avusturya'da bulunan Türk

öğrencilerin ağız problemleri oldukları, kelime hazinelerinin dar olduğu ve Almancada aksan sorunları yaşadıkları tespit edilmiştir. Bahsedilen bu araştırmaların bulguları, kendi araştırmamızda elde edilen bulgularla örtüşür niteliktedir. Çeşitli araştırmalarda tespit edilmiş bu sorunlar, Aytan, Başkapan ve Uysal'ın (2018) da belirttiği üzere Türklerin Avrupa'da iki dillilik ile ilgili büyük sorunlar yaşadığını gözler önüne sermektedir.

Ebeveynlerin çocuklarının aldığı Türkçe Ana Dili dersine yönelik görüşleri araştırmanın problemlerinden birini oluşturmaktadır. Ebeveynlerin dörtte üçü, Avusturya'da çocuklarının aldığı Türkçe Ana Dili dersini olumlu bir şekilde değerlendirmektedir. Dersi olumlu değerlendiren ebeveynler, dersi önemli ve gerekli görmektedir. Ayrıca bu dersin, Türk öğrencilerin okula ısınmaları konusunda da yardımcı olduğunu düşünmektedirler. Bu derse yönelik olumsuz düşüncelere sahip ebeveynler de vardır. Bu ebeveynler, ders içeriğini yetersiz görme, dersin okul sonrasına konması nedeniyle çocukların yorulması, çocuğun diğer derslere olan ilgisini azaltmasına neden olma gibi sorunları öne sürmektedirler.

Ebeveynlerin çocuklarına Türkçe Ana Dili dersini aldırıp aldırılmama ile ilgili olarak, bu durumun nedenleri tespit edilmiştir. Görüşmenin yapıldığı ebeveynlerin 15'i çocuklarına Türkçe Ana Dili dersini aldırıldığını, 5'i ise bu dersi aldırmadığını belirtmiştir. Bu dersi aldırın ebeveynlerin pek çoğu dersi çocuklarına aldırılmalarıyla ilgili bir neden göstermemiştir. "Çocuğun Türkçesini ilerletmek, kendini Türkçe ile daha iyi bir şekilde ifade edebilmesini sağlamak ve çocuğun Türklüğe sahip çıkması için" sunulmuş nedenlerdir. Bu dersi çocuklarına aldırmayan ebeveynler de dersi veren öğretmenin ilgisizliği, dersi veren öğretmenin Türkçeyi iyi kullanmaması, çocuğun Türkçeyi iyi biliyor olması, derste kullanılan materyallerin yetersizliği gibi çeşitli nedenler ortaya atmışlardır. Bu araştırmada belirlenen, Avusturya'da bulunan Türk ebeveynlerin çocuklarını Türkçe dersine gönderme nedenleri, Parlak (2014)'ın yaptığı Türklerin Avusturya'da çocuklarını Türkçe dersine gönderme nedenlerini inceleyen araştırmanın sonuçları ile Şengül ve Toygar (2021)'in yaptığı Türklerin Hollanda'da çocuklarını Türkçe dersine gönderme nedenlerinin incelendiği araştırmanın sonuçlarında belirlenen nedenler birbirleriyle uyumaktadır. Buradan yola çıkarak yurt dışında bulunan Türk çocuklarına Türkçe derslerini Türk dili ile kültürünü öğretmek ve ana dilini iyi kullanmalarını sağlamak adına aldırıldıkları sonucuna varılabilir.

Araştırmada, ebeveynlerin çocuklarının aldığı Türkçe Ana Dili dersini aldıktan sonra çocukların elde ettiği kazanımlara yönelik düşünceleri incelenmiştir. Ebeveynler, çocukların bu dersi aldıktan sonra kendilerini daha iyi bir şekilde ifade ettiğini, aile bireyleri ve akrabalar ile daha iyi bir iletişim gerçekleştirdiğini, Türkiye'de yabancılık çekmediğini, Almancayı daha kolay bir şekilde öğrendiğini ve özgüvenlerinin arttığını, Türkçedeki yazma becerilerini ilerlettiklerini sıkça belirtmişlerdir. Bunlardan ayrı olarak bazı ebeveynler, çocuklarının bu ders aracılığıyla yeni Türkçe sözcükler öğrendiğini, Türk kültürünü tanıdığını, Almancadan Türkçeye çeviri yaptığını, kendini değerli hissettiğini, standart Türkçeyi kullandığını, deyim ve atasözleri öğrendiğini, Türkçe okuma-anlama becerisini ilerlettiğini de ifade etmişlerdir.

Araştırmada, ebeveynlerin, çocuklarının aldığı Türkçe Ana Dili dersinin çocukların diğer derslerdeki başarısını etkileyip etkilememesi durumu hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Ebeveynlerin yarısından fazlası Türkçe Ana Dili dersinin diğer derslerdeki başarıyı olumlu bir şekilde etkilediğini belirtmektedir. Buna göre 10 ebeveyn ana dili gelişen çocuğunun aynı zamanda Almancada da başarı gösterdiğini söylemiştir. Ayrıca buna ek olarak bir ebeveyn, çocuğunun Türkçesini geliştirdiği için özgüven kazandığını da eklemiştir. Tüm bunlarla beraber çocuğuna Türkçe Ana Dili dersi aldırıldığı hâlde çocuğunun diğer derslerdeki başarısını gözlemlemediğini söyleyen üç ebeveyn ile diğer derslerdeki başarıyı etkilemediğini ileri süren bir ebeveyn de vardır. Bekir ve Aydın'ın 2018'de Almanya'daki iki dilli Türk çocuklarının ebeveynleri ile yapılmış çalışmalarına göre, ana dilini iyi bir şekilde kullanan Türk çocukları, Almancalarını ve diğer derslerdeki başarılarını, diğer çocuklara göre daha iyi geliştirebilmektedirler. Bu bulgu, bu araştırmadaki sonuçları desteklemektedir.

Araştırmada, ebeveynlerin çocuklarının aldığı Türkçe Ana Dili dersini veren öğretmene yönelik beklentileri konu edilmiştir. Bulgulara göre, ebeveynlerin dersi veren öğretmenden ders işleme sürecine yönelik en çok derse ayrılan saatleri verimli kullanabilme, Türk kültürü eğitimi verme ve çocuğun dersi sevmesi gibi beklentileri vardır. Bunlardan ayrı, bazı ebeveynlerin dersi planlı bir şekilde işleme, Türk dilini sevdirmeye, çocuğa kitap okuma alışkanlığı kazandırma, şiir okutma, dersi

oyunlaştırabilme, disiplini sağlama, öğretim programının dışına çıkmama gibi beklentilerin bulunduğu da görülmektedir. Ayrıca ebeveynlerin öğretmen yeterliliğine yönelik beklentileri de bulunmaktadır. Buna göre ebeveynlerin bu hususta öğretmenlerden en fazla Türkçeyi güzel kullanmaları ve Almanca bilmeleri gibi beklentileri vardır. Bunlara ek olarak bazı veliler donanımlı olma, çocuğa göre olma, ikna edici olma, yazı diline iyi hâkim olma gibi beklentilerinden de bahsetmiştir. Bu beklentilerin haricinde bazı ebeveynler Almanca konuşmadıklarından dolayı okul ile diğer öğretmenlerle görüşmek için geldiklerinde Türkçe öğretmenin kendilerine yardım etmelerini beklemektedir. Yani birçok ebeveyn Türkçe öğretmeni, kendisi ile okul arasında köprü görevi görmesini istemektedir. Ayrıca Rengi ile Polat (2019)'ın Almanya'da iki dilli Türk çocuklarının ebeveynleriyle yaptıkları görüşmelerde, Sarıbaş ile Demir (2020)'in İsviçre'deki Türk ebeveynlerle yapılan çalışmada ve Kepenek ile Arıcı (2022)'nin Avusturya'da yaptıkları araştırmada, ebeveynlerin, Türkçe Ana Dili dersine giren öğretmenlere yönelik beklentilerinin yüksek olduğunu ve öğretmenlerin de kendilerini geliştirme hususunda çaba göstermeleri gerektiğini ortaya koymaktadır.

Araştırmada, ebeveynlerin, çocuklarının aldığı Türkçe Ana Dili dersinin ders saatine yönelik görüşleri konu edilmiştir. Buna göre, 20 ebeveynin 18'i Türkçe Ana Dili dersine ayrılan ders saatini yetersiz bulmaktadır. Ebeveynler, bu dersin etkili yapılması için, ders saatinin artması gerektiği kanaatinde. Bu araştırmadaki bu sonuç ile Kepenek ile Arıcı (2022)'nin yaptığı araştırmadaki ebeveynlerin ders saatlerini yetersiz bulmaları sonucu birbirleriyle paralellik göstermektedir. Bu araştırmadan ayrı Belet (2009)'in yaptığı araştırma ile Rengi ile Polat (2019)'ın yaptıkları araştırmada da verilen dersin ders saatlerinin yetersiz bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kısaca, Avrupa'da iki dilli Türk çocuklarının aldığı Türkçe ana dili dersleri, ders saati açısından yetersizdir.

Araştırmada, ebeveynlerin, çocuklarının Türk dili ile kültürünü öğrenmesi için neler yaptığına yönelik görüşleri ele alınmıştır. Ebeveynler, çocuklarının Türk dili ile kültürünü öğrenmesi için, okulda Türkçe Ana Dili dersini aldırma, çocuklarına kültür seyahatleri yaptırmaya, ailede kültür eğitimi verme ve Türkçe dil becerilerini geliştirme gibi kategorilerin altında pek çok çalışmalar yaptıklarını söylemiştir. Türkçe dersi aldırma kategorisinde ise ebeveynler çocuklarına okulda Türkçe Ana Dili dersi aldırma ve sivil toplum kuruluşlarında Türkçe dersi aldırma durumlarından bahsetmiştir. Kültür seyahati yapma kategorisinde veliler çocuklarını Türkiye'ye götürme ve Türkiye'de farklı şehirleri gezdirmelerine değinmişlerdir. Kültür eğitimi verme kategorisinde ise ebeveynler çocuklarına dinî ve millî bayramları öğrettiklerinden, ailede kültür eğitimi verdiklerinden, Türk aileleri ve akrabaları ziyarete gittiklerinden ve çocuklarına Türk tarihini öğrettiklerinden bahsetmiştir. Türkçe dil becerilerini geliştiren aktiviteler yaptırmaya kategorisinde ebeveynler, çocuklarını Türkçe konuşmaya güdüleme, Türkçe kitaplar okutma, Türkçe tiyatrolar izletme, Türk müzikleri dinletme, Türk filmleri izletme, dijital oyunları Türkçe oynatma, Türk çizgi filmleri izletme ve çocuklarla Türkçe iletişim kurma gibi etkinliklerden bahsetmiştir.

Öneriler

- Avusturya, Türkçe Ana Dili dersini artırma yoluyla, Avusturya'daki Türk öğrencilerin ana dilleri ile Almancayı daha iyi öğrenmelerini sağlamalıdır.
- Avusturya, Türkçe Ana Dili dersini materyal açısından zenginleştirerek daha iyi ana dili eğitimi verilmesini sağlamalıdır.
- Avusturya, Türkçe Ana Dili dersini okul saatlerinin sonrasında verilmesinin önüne geçerek, dersin okul saatleri içinde verilmesini sağlayıp Türk öğrencilerin bu derse motive olmasında yardımcı olabilir.
- Türkçe Ana Dili dersinin öğretmenleri, öğrencilere bu dersi sevdirmeli ve ebeveynlerin beklentilerini karşılamaya yönelik çaba içine girmelidir.
- Türkçe Ana Dili dersinin öğretmenleri, okul ile ebeveynler arasında köprü olarak iletişimi güçlendirmelidir.
- Türkçe Ana Dili dersinin öğretmenleri, Türkçe anlama ve anlatma becerilerini geliştirip, mesleki açıdan diğer hususlarda da kendilerini geliştirme çabası içinde olmalıdır.
- Çocuklar, öğretmenleri ile ebeveynleri tarafından, kelime hazinesini geliştirme, standart Türkçeyi kullanma, Türk kültürünü öğrenme vb. hususlarda gelişime teşvik edilmelidir.

- Avusturya’da bulunan Türk dernekleri, oradaki Türk ebeveynlerine, Türkçe Ana Dili dersi hususunda bilgilendirme yapabilir.
- Daha sonra yapılacak araştırmalarda, Türkçe Ana Dili dersini veren öğretmenlerinin görüşleri ile bu dersi alan öğrencilerin görüşlerini inceleyen çalışmalar da yapılabilir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Kurul adı= Hacettepe Üniversitesi Rektörlüğü Senatosu Etik Komisyonu
Karar tarihi= 13.02.2023
Belge sayı numarası= E-35853172-300.00002686022

Yazarların Katkı Oranı

1. yazar %50, 2. yazar %50 oranında katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması

Çıkar çatışması teşkil edebilecek herhangi bir durum yoktur.

Kaynaklar

- Aldemir, F. F. ve Aytan, T. (2022). Öğretmen görüşlerine göre Viyana’da Türkçe öğretiminin sorunları ve çözüm önerileri. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 7(1), 204- 228.
- Anderson, G. ve Arsenault, N. (1998). *Fundamentals of educational research* (2nd ed.). London: Routledge.
- Aytan, T., Başkapan, A. ve Uysal, G. (2018). Avrupalı Türkler ana dili eğitimi çalıştayları üzerine bir değerlendirme. *Turkophone*, 5(2), 16-34.
- Baş, T., Usta, Y. ve Uyar, E. Ö. (2008). Derinlemesine görüşme. T. Baş ve U. Akturan (ed.), *Nitel araştırma yöntemleri: NVivo 7.0 ile nitel veri analizi* içinde (ss. 111–117). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Bekir, H. ve Aydın, R. (2018). Almanya’da yaşayan Türk ebeveynlerin anadilin okul başarısına etkisine ilişkin görüşleri. *Journal of World of Turks/Zeitschrift für die Welt der Türken*, 10(1), 95-107.
- Belet, Ş. D. (2009). İki dilli Türk öğrencilerin ana dili Türkçeyi öğrenme durumlarına ilişkin öğrenci, veli ve öğretmen görüşleri Fjell İlköğretim Okulu örneği, Norveç. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), 71-85.
- Berg, B. L., Lune, H. and Lune, H. (2004). *Qualitative research methods for the social sciences*. Boston: Pearson.
- Busch, B. (2013). *Mehrsprachigkeit*. Wien: Facultas/UTB.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Fleck, E. (2011). Der muttersprachliche Unterricht: Schulrechtliche und schulorganisatorische Rahmenbedingungen. In Kroatisches Kultur- und Dokumentationszentrum (HKDC) & Landesschulrat für das Burgenland (eds.), *Der Weg zur Mehrsprachigkeit* (pp. 37–40). Eisenstadt: Landesschulrat für das Burgenland.
- Fürstenau, S. and Gomolla, M. (2011). Einführung. In Fürstenau, S. & Gomolla, M. (Eds.), *Migration und schulischer Wandel: Mehrsprachigkeit* (pp. 13-23). Wiesbaden: VS.
- Gogolin, I. and Neumann, U. (1997). *Spracherwerb und Sprachentwicklung in einer zweisprachigen Lebenssituation bei monolingualer Grundorientierung der Gesellschaft: Gutachten für den Arbeitskreis Neue Erziehung*. Hamburg: Arbeitsstelle Interkulturelle Bildung, Intercultural Studies der Universität Hamburg.

- Herzog-Punzenberger, B. (2017). *Migration und Mehrsprachigkeit – Wie fit sind wir für die Vielfalt?* Vienna: AK Wien.
- Kepenek, P. ve Arıcı, A. F. (2022). Avusturya'da Türkçe öğretimi üzerine nitel bir araştırma: Sorunlar ve beklentiler. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 7(2), 380-397.
- Knappik, M. and Thoma, N. (2015). Sprache und Bildung in Migrationsgesellschaften: Machtkritische Perspektiven auf ein prekariertes Verhältnis. Eine Einführung. In N. Thoma and M. Knappik (Eds.), *Sprache und Bildung in Migrationsgesellschaften: Machtkritische Perspektiven auf ein prekariertes Verhältnis* (pp. 9–23). Wien: Transcript.
- Krumm, H. J. (2009). Die bedeutung der mehrsprachigkeit in den identitätskonzepten von migrantinnen und migranten. *Streitfall zweisprachigkeit–the bilingualism controversy*, 233-247.
- Marshall, C. and Rossman, G. B. (2006). *Designing qualitative research*. London: Sage Publications.
- Merriam, S. B. (2013). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. New York: John Wiley & Sons Inc.
- Weth, C., & Noack, C. (2012). Orthographie- und Schriftspracherwerb in mehreren Sprachen – ein Forschungsüberblick. In W. Griebhaber & Z. Kalkavan (Eds.), *Orthographie- und Schrifterwerb bei mehrsprachigen Kindern* (pp. 15-34). Freiburg, Germany: Fillibach Verlag.
- Özbay, M. (2006). *Türkçe özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Öncü Kitabevi.
- Parlak, H. (2014). Avustralya'daki Türk ailelerin ana dil edinimi üzerindeki rolü. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, (32).
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative evaluation and research methods*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Potkanski, M. (2010). Türkische MigrantInnen in Österreich: Zahlen. Fakten. Einstellungen. *Österreichischer Integrationsfonds, Wien*.
- Punch, K. (2005). *Introduction to social research: Quantitative and qualitative approaches* (2nd ed.). London: Sage.
- Rengi, Ö. ve Polat, S. (2019). Çokkültürlü eğitim ortamlarında anadili ve kültür öğretmenlerinden beklentilerin veli görüşlerine göre incelenmesi: Türkçe ve Türk kültürü dersi öğretmenleri Almanya Baden-Württemberg Eyaleti Stuttgart örneği. In N. A. Dellal & S. Koch (eds.), *Contemporary educational researches: Theory and practice in education* (pp. 281–292). Frankfurt am Main, Germany: International Contemporary Educational Research Congress.
- Salkind, N. J. (1991). *Exploring research*. NewYork: Macmillan.
- Sarıbaş, M. ve Demir, N. (2020). İsviçre'de Yaşayan Türk çocuklarının ana dili eğitiminde karşılaştıkları problemlerin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(2), 874-892.
- Sarter, H. (2013). *Mehr sprachig keit und Schule. Eine Einführung*. Darmstadt: WBG.
- Six-Hohenbalken, M. A. (2001). *Migrantenfamilien aus der Türkei in österreich. wohnen,verortungund heimatmiteinem exkursüberdie wohnsituationim aufnahmeland*. Wien: Österreichisches Institut für Familienforschung.
- Steinbach, A. (2017). Also in meiner Klasse wird natürlich Deutsch gesprochen“ -kritische Anfragen an institutionalisierte Handlungsrouinen im Kontext von Mehrsprachigkeit. *Zeitschrift für Grundschulforschung. Bildung im Elementar- und Primarbereich*, 10(2), 75-87.
- Şengül, K. ve Toygar, Y. S. (2021). Veli görüşlerine göre Hollanda'da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe öğrenme durumları: güçlükler ve gelecek beklentisi. *Eğitim Bilim ve Araştırma Dergisi*, 2(2), 202-220.
- Weber, M. (2011). Pädagogische Routinen und hausgemachte “interkulturelle” Probleme. Vom praktischen Nutzen, Heterogenität besser zu verstehen. In Neumann, U., Schneider, J. (eds.), *Schule mit migrationshinter grund* (pp. 156-167). Münster, New York, München, Berlin: Waxmann.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yağmur, K. (2015). Multilingualism in migrant Communities. In Cenoz, J., Gorter, D. and May, S. (Ed.), *Language awareness and multilingualism, encyclopedia of language and education* (pp. 1-15). Wiesbaden: Springer.

Extended Abstract

Introduction

The aim of this research is to reveal the opinions of the parents of bilingual Turkish children living in Austria regarding the "Turkish Mother Tongue" course. The interview method was used in the research, which is a qualitative study. The study group consists of the parents of 20 bilingual German-Turkish students who attended the "Turkish Mother Tongue" course in the 2022-2023 academic year in Vienna, Austria. The problem status of the research, the purpose, importance and limitations of the research are explained, and definitions related to the research are given. The opinions of the parents of bilingual Turkish children living in Austria regarding the "Turkish Mother Tongue" course are important in terms of providing a source for improvement and development studies regarding the "Turkish Mother Tongue" course in the field. This research has progressed through the following main problem question: What are the opinions of the parents of students living in Austria attending the Turkish Mother Tongue course regarding the Turkish Mother Tongue course? The goal of the thesis has been determined with sub-problem sentences that open the main problem sentence by cascading. The research was limited to the parents of 20 students who attended the Turkish Mother Tongue course in the 2022-2023 academic year in Vienna, Austria. The definitions of the concepts of bilingualism, family, mother tongue, and identity are included. The "Theoretical Basis and Related Research" section of the research includes mother tongue and its importance, bilingualism, multilingualism, language of origin and language of the environment, identity, education in Austria, school system in Austria, mother tongue education in Austria, foreign language teaching in Austria, Turkish mother tongue course, Turkish presence in Austria, Austria's language policy, and related studies.

Method

The "Method" section of the research includes the research model, study group, data collection process, data collection tool, data analysis, coding of data, finding categories, finding subcategories, and interpretation of the findings. The "Findings" section of the study includes the findings for the first sub-problem of the study, the findings for the second sub-problem of the study, the findings for the third sub-problem of the study, the findings for the fourth sub-problem of the study, the findings for the fifth sub-problem of the study, the findings for the sixth sub-problem of the study, the findings for the seventh sub-problem of the study, and the findings for the eighth sub-problem of the study. The final section of the study includes the results, discussions, and suggestions. The sources used for the study are listed in the "Resources" section at the end of the study. In line with the purpose of the study, a semi-structured interview form was prepared to obtain in-depth information and the questions in this form were directed to the parents. With the permission of the parents, the interviews were recorded with a voice recorder. The voice recordings were then transcribed. Content analysis, one of the qualitative data analysis methods, was used in the study. In content analysis, the order of coding the data, finding the categories, finding the sub-categories, and then interpreting the findings was followed.

Result and Discussion

Based on the findings of the study, the following conclusions were reached: According to the parents, the most common problems their children encounter in Austria regarding Turkish are not speaking standard Turkish, using words in sentences half Turkish and half German, lack of Turkish vocabulary and incorrect use of Turkish. Three-quarters of the parents participating in the study find the Turkish Mother Tongue course given in schools in Austria necessary and important and support their children taking this course. The reasons why parents want their children to take this course are that their children improve their Turkish, speak better Turkish and learn Turkish culture. After their children took the Turkish Mother Tongue course, the parents observed the most improvements in their children such as expressing themselves better, communicating better with family members and relatives, learning German more easily and gaining self-confidence. The parents argue that their children taking the Turkish Mother Tongue course improve their German. The lesson hours of the

Turkish Mother Tongue course were found to be insufficient by almost all of the parents participating in the study. The parents mostly expect the teachers who teach the Turkish Mother Tongue course to build a bridge between themselves and the school administration, to make the children love the course and to speak Turkish well. Parents mentioned that they mostly had their children take Turkish lessons, took their children to Turkey on holidays and toured different cities in Turkey, had their children read Turkish books, and spoke Turkish to their children so that they could learn Turkish and Turkish culture. Some suggestions were made based on the findings of the research.